

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 2046/10

ע"א 2051/10

לפני: כבוד הנשיאה (בדימ') ד' ביניש
כבוד הנשיא א' גרוניס
כבוד השופטת ע' ארבל

המערער בע"א 2046/10
והמשיב בע"א 2051/10: עזבון המנוח משה שמש

נגד

המשיב בע"א 2046/10
והמערער בע"א 2051/10: 1. דן רייכרט

המשיב בע"א 2046/10
ובע"א 2051/10: 2. מנשה כהן

קביעת שכר טרחה –
הודעה לבית המשפט מטעם בא-כוח עזבון המנוח משה שמש

בשם המערער בע"א 2046/10
והמשיב בע"א 2051/10: עו"ד רמי בן נתן; עו"ד נדב אולגן

החלטה

הנשיא א' גרוניס:

1. ביום 29.3.2011 ניתן פסק דיננו בהליך דנא, שעניינו בתביעה ייצוגית שהוגשה בשמם של מחזיקים בניירות ערך בגין נזקים שנגרמו להם בשל מעשי מרמה שבוצעו ועקב פרטים מטעים שנכללו בתשקיף ההנפקה ובדוחות הכספיים של חברת רייכרט תעשיות בע"מ. השתלשלות האירועים בהליך, שתחילתו בשנת 1995, נסקרה בפסק דיננו האמור. במסגרת פסק הדין ניתן תוקף לפשרה אליה הגיעו הצדדים שנותרו בהליך. בפסק הדין קבענו, כי תצורף לו החלטה משלימה לעניין קביעת שכר טרחה בא-כוח התובע המייצג והגמול לתובע, לאחר שיתקבלו הנתונים הרלוונטיים לעניין.

ראשית נתייחס לעקרונות כלליים בפסיקת שכר טרחה וגמול בתובענות ייצוגיות ולאחר מכן נידרש לנתונים הרלוונטיים להליך דנא.

2. העקרונות המנחים לפסיקתו של שכר טרחה לבא-כוח התובע המייצג וגמול לתובע המייצג קבועים בסעיפים 22-23 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן - החוק). סעיף 22(ב) לחוק, העוסק בקביעת הגמול, מורה כדלקמן -

"בקביעת שיעור הגמול יתחשב בית המשפט, בין השאר, בשיקולים אלה:

- (1) הטרחה שטרחה התובע המייצג והסיכון שנטל על עצמו בהגשת התובענה הייצוגית ובניהולה, בפרט אם הסעד המבוקש בתובענה הוא סעד הצהרתי;
- (2) התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה;
- (3) מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית."

סעיף 23 לחוק, ממשיך וקובע כי -

"בקביעת שיעור שכר הטרחה של בא כוח מייצג לפי סעיף קטן (א), יתחשב בית המשפט, בין השאר, בשיקולים אלה:

- (1) התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה;
- (2) מורכבות ההליך, הטרחה שטרחה בא הכוח המייצג והסיכון שנטל על עצמו בהגשת התובענה הייצוגית ובניהולה, וכן ההוצאות שהוציא לשם כך;
- (3) מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית;
- (4) האופן שבו ניהל בא הכוח המייצג את ההליך;
- (5) הפער שבין הסעדים הנתבעים בבקשה לאישור לבין הסעדים שפסק בית המשפט בתובענה הייצוגית."

עינינו הרואות, כי אין מדובר ברשימה ממצה של שיקולים. בפסיקת בית המשפט הוכרו שלושה סוגים עיקריים של שיקולים אותם יש להביא בחשבון במסגרת ההחלטה בעניין שכר טרחה וגמול בתובענה ייצוגית. סוג ראשון של שיקולים עוסק במערכת התמריצים הנוגעת להגשת התביעה ייצוגית. על בית המשפט לאזן בין הרצון לעודד הגשת תביעות ראויות לבין הרצון למנוע הגשת תביעות סרק. בהקשר זה יש ליתן משקל לאינטרסים שהוגשמו על ידי התובענה, הן מבחינת הקבוצה המיוצגת הן מבחינת הציבור בכללותו. לעניין זה, על בית המשפט לבחון, מחד גיסא, את היקף ההשקעה של עורך הדין המייצג וכן את מידת הסיכון בתובענה ומאידך גיסא את היחס בין הסעד שנתבע לבין הסעד שאושר. נקודה זו היא ייחודית לתובענה הייצוגית. זאת, נוכח העובדה כי הגשת הבקשה לאישור התביעה הייצוגית אינה מחייבת תשלום אגרת

בית משפט בהתאם לסכום הנתבע. היינו, בעת פתיחת ההליך לא קיים חסם על התובע מתביעת סעדים כספיים בסכומים משמעותיים. על כן, קיימת חשיבות מיוחדת להתחשב בפער בין הסכום שנתבע לבין הסכום שנפסק בעת פסיקת שכר הטרחה. בהקשר זה אף שומה על בית המשפט לבחון את השאלה האם על מנת לזכות בסעד המבוקש היה צורך להגיש תביעה ייצוגית (ראו, ע"א 10085/05 תנובה - מרכז שיתופי לשיווק תוצרת חקלאית בישראל בע"מ נ' עזבון המנוח תאופיק ראבי ז"ל, פסקאות 62-63 (טרם פורסם, 4.12.2011)). סוג שיקולים שני עליו הצביעה הפסיקה נוגע להתנהלותו של בא-כוח התובע המייצג. שכר הטרחה משמש תמריץ לניהול ההליך בצורה יעילה והגונה (ראו ע"א 7094/09 ברוזבסקי הובלות בע"מ נ' איתוראן איתור ושליטה בע"מ, פסקאות 13-14 (טרם פורסם, 14.12.2010); ראו עוד, לעניין תביעות שאינן ייצוגיות, ע"א 9535/04 סיעת "ביאליק 10" נ' סיעת "יש עתיד לביאליק", פ"ד ס(1) 391, 395 (2005)). בהליך הייצוגי, בא-הכוח המייצג הינו בעל השפעה מהותית על האופן בו יתנהל ההליך. לפיכך, ישנה חשיבות מיוחדת למתן דגש למהלכיו של הפרקליט לעניין שכרו. סוג נוסף של שיקולים מתייחס ליחס בין שכר הטרחה לבין התביעה הייצוגית בכללותה. על בית המשפט להימנע מפסיקת שכר טרחה שיפחית באופן בלתי סביר מהתועלת הצומחת לקבוצה (לדיון מפורט בשיקולים שהוצגו ראו, ע"א 9134/05 לויט נ' קו אופ צפון, אגודה שיתופית לשירותים בע"מ, פסקאות 12-14 (טרם פורסם, 7.2.2008); אלון קלמנט "קווים מנחים לפרשנות חוק התובענות הייצוגיות, התשס"ו-2006" הפרקליט מט 131 (התשס"ז) (להלן - קלמנט)).

3. יצוין, כי תפקידו של בית המשפט כגורם הקובע את שכר הטרחה של עורך הדין בהליך הייצוגי הינו תפקיד ייחודי מבחינת שקילת מכלול האינטרסים העומדים על הפרק. זאת, שכן לבעלי הדין עצמם בהליך הייצוגי אין אינטרס ממשי להתנגד לדרישת שכר הטרחה שמציג עורך הדין. לכאורה, חברי הקבוצה המיוצגת עשויים להיות בעלי אינטרס בפיקוח על שכר הטרחה. זאת, שכן שכר הטרחה משולם, למעשה, מתוך הסכום שנפסק לטובתם. ואולם, עלות הפיקוח וניהול הליך ביחס לשאלת שכר הטרחה, מבחינת כל אחד מחברי הקבוצה, אינה שווה לתועלת שיפיק הוא מהעניין. גם לתובע המייצג עצמו אין, בדרך כלל, אינטרס להתנגד לשכר הטרחה המבוקש על ידי עורך הדין. ראשית, התובע המייצג עצמו יהא זכאי בדרך כלל לגמול עבור ניהול התביעה. שנית, נראה שהתובע המייצג אינו נושא, בדרך כלל, בתשלום שכר טרחה לעורך הדין המייצג במהלך ניהול ההליך. לבסוף, אף הנתבע אינו צפוי להתנגד לשכר הטרחה המבוקש על ידי עורך הדין. מבחינת הנתבע ישנה חשיבות לסכום הכולל אותו ישלם בסופו של ההליך המשפטי. מבחינתו אין הבחנה בין הסכום המשולם כסעד לקבוצה לבין הסכום המשולם לעורך הדין כשכר טרחה (ראו, אמיר ויצנבליט "ייצוג

הולם בהסדרי פשרה בתובענות ייצוגיות", עתיד להתפרסם במשפטים מג(1) (2012), בעמ' 31-33 (להלן – ויצנבליט)). לפיכך, בית המשפט הינו הגורם המפקח באופן בלעדי על שכר הטרחה, בהתאם לעקרונות שהוצגו לעיל.

4. במסגרת הודעתו של בא-כוח התובע המייצג, עו"ד רמי בן נתן, לעניין חישוב שכר הטרחה והגמול, הציג הוא שתי שיטות חלופיות לחישוב שכר הטרחה. האחת, שיטה במסגרתה נגזר שכר הטרחה משעות העבודה שהושקעו על ידי עורך הדין המייצג (להלן - שיטת השעות); השנייה, שיטה במסגרתה נקבע שכר הטרחה כאחוז מסוים מתוך הסכום שנפסק לטובת הקבוצה בפסק הדין, או שנקבע במסגרת הסכם פשרה (להלן - שיטת האחוזים). בטרם נידרש לטענות הספציפיות לעניין ההליך שלפנינו, מצאנו לנכון להכריע בין שתי שיטות אלה, המקובלות כשיטות המובילות לקביעת שכר טרחה בתובענות ייצוגיות.

5. לפי שיטת השעות, מחושב שכר הטרחה לפי כמות השעות שהושקעה על ידי עורך הדין המייצג בטיפול בתיק במכפלה בסכום שכר הטרחה לשעה הנגבה על ידי אותו עורך דין. נוסף על כך, מקובל להכפיל את הסכום המתקבל במקדם מסוים, המשקף את הסיכוי לכך שההליך הייצוגי אכן יסתיים בפסק דין או בפשרה. עורך הדין המייצג משקיע בדרך כלל שעות עבודה מרובות בניהול התובענה הייצוגית. ואולם, במקרים רבים קיים סיכוי כי בסופו של יום תידחה התובענה הייצוגית ועורך הדין לא יזכה לשכר בגין השקעתו. לפיכך, בפסיקת שכר הטרחה יש להתחשב בסיכון זה, שעורך הדין המייצג לוקח על עצמו. שיטה זו מכונה בארצות הברית שיטת ה-loadstar (ראו לעניין זה, קלמנט, בעמ' 159-160). בענייננו, טען בא-כוח התובע המייצג כי הוא מוותר על תוספת מקדם סיכון ועל כן איננו רואים צורך להידרש לסוגיה זו. לפיכך, נשאלת השאלה האם שיטת קביעת שכר הטרחה על פי שעות היא רצויה.

6. לטעמנו, שיטת השעות היא בעלת מספר חסרונות משמעותיים, אשר מטילים את הכף נגד אימוצה. ראשית, שיטת השעות אינה קושרת בין שכר הטרחה לבין התועלת שצמחה לקבוצה. שכר הטרחה בשיטה זו מחושב על פי המאמץ שהשקיע עורך הדין בניהול התובענה. ואולם, אין בהכרח קשר ישיר בין המאמץ שהושקע על ידי עורך הדין לבין התועלת שצומחת לקבוצה. כך, אין לומר כי עורך דין שהשקיע 100 שעות בניסיון להגיע להסכם פשרה בסך מיליון ש"ח, היה משקיע פי 10 שעות עבודה על מנת להגיע להסכם פשרה של 10 מיליון ש"ח. חוסר הקשר בין התגמול לקבוצה לבין שכר הטרחה עלול להעצים בעיות של ניגוד עניינים ולעוות את תמריציו של עורך הדין. כך, עורך דין היודע כי שכרו בסופו של ההליך הייצוגי ייקבע על פי השעות שהשקיע בניהול

התיק, יתמרץ להשקיע מספר רב של שעות, אף אם התועלת הצומחת לקבוצה מהשקעה זו הינה נמוכה. במילים אחרות, שיטת השכר לפי שעות עלולה לתמרץ את עורכי הדין לעבודת יתר. שנית, העובדה כי אין קשר בין התגמול לקבוצה לבין שכרו של עורך הדין עלולה לגרום לכך ששכר הטרחה ינגוס סכום משמעותי מתוך הסכום שנפסק לטובת הקבוצה. יוער, בהקשר זה, כי עבודת יתר של עורך הדין עשויה לפגוע לא רק בקבוצה; היא עלולה להוביל להגשת בקשות מיותרות לבית המשפט ולבזבוז משאבים שיפוטיים יקרי ערך. נוסף על כך, שיטת השעות דורשת בדיקה ופיקוח של בית המשפט על עבודת עורך הדין. ואולם, בפועל, קשה לבית המשפט להפעיל פיקוח אמיתי על היקף העבודה ולבחון האם מדובר בהשקעה נחוצה אם לאו.

7. נימוקים אלה מובילים אותנו למסקנה לפיה ככלל, אין לעשות שימוש בשיטת השעות כבסיס לפסיקת שכר טרחה בתובענות ייצוגיות. על כן, סבורים אנו כי יש לאמץ את שיטת האחוזים כשיטה המובילה לפסיקת שכר טרחה. וזאת, בתובענות ייצוגיות בהן הסעד הסופי הינו סעד כספי (יצוין, כי שיטת האחוזים היא השיטה המובילה לפסיקת שכר טרחה בתובענות ייצוגיות בארצות הברית. ראו, Brian T. Fitzpatrick, *An Empirical Study of Class Action Settlements and Their Fee Awards*, 7 J. EMPIRICAL LEGAL STUD. 811 (2010) (להלן - Fitzpatrick)). לפי שיטת האחוזים, שכר הטרחה של עורך הדין נקבע כאחוז מסוים מתוך הסעד שניתן לקבוצה, בין אם בפסק דין ובין אם בהסכם פשרה. היינו, קיים קשר ישיר בין התגמול המגיע לחברי הקבוצה לבין שכרו של עורך הדין. קשר זה מתמרץ את עורך הדין לפעול להשאת טובת הקבוצה, תוך שהוא פועל אף להשאת שכרו שלו (לעניין היתרונות והחסרונות של השיטות שהוצגו ראו גם, קלמנט בעמ' 169-171). ברי, כי בתובענות בהן הסעד המבוקש הוא צו מניעה או סעד אחר שאינו כספי, לא ניתן לעשות שימוש בשיטה זו לצורך פסיקת שכר טרחה. למקרים אלו, החורגים מגדר ענייננו בהליך דנא, לא נתייחס במסגרת זו, ואנו מותירים בצריך עיון את השאלה מהי השיטה העדיפה לפסיקת שכר טרחה בתובענות ייצוגיות בהן ניתן סעד שאינו כספי.

8. אימוצה של שיטת האחוזים דורש אף הוא מספר הבהרות. ראשית, יודגש כי שכר טרחתו של עורך הדין ייגזר מהסכום שנגבה בפועל על ידי הקבוצה ולא מהסכום שנפסק. זאת, שכן לעיתים ייתכן פער, ואפילו משמעותי, בין הסכום אותו קובע בית המשפט בפסק דין, או הסכום אליו מגיעים הצדדים בפשרה, לבין הסכום אשר בסופו של דבר מגיע אל חברי הקבוצה. גזירת שכר הטרחה של עורך הדין מהסכום שנגבה בפועל על ידי הקבוצה תיצור לו תמריץ להוסיף ולפעול להוצאתו של פסק הדין או הסכם הפשרה אל הפועל עד סופו, תוך הבטחת האינטרסים של חברי הקבוצה (ראו,

אלון קלמנט "פשרה והסתלקות בתובענה הייצוגית" משפטים מא 5, 84-87 (התשע"א)). שנית, אנו סבורים כי אין לקבוע מראש ובאופן עקרוני, מהו שיעור שכר הטרחה באחוזים שיש לפסוק לעורך הדין המייצג. קביעת שכר הטרחה נגזרת מנתונו הפרטניים של כל מקרה ומקרה, ולא ניתן להצביע מראש על שיעור קבוע לשכר טרחה. לצד זאת, אנו סבורים כי ניתן להגדיר מספר כללים מנחים בהקשר זה. כך, שיעור שכר הטרחה בהליך שהסתיים בפסק דין לטובת הקבוצה המייצגת יהא גבוה משיעור שכר הטרחה בהליך שהסתיים בדרך של הסכם פשרה. ברי, כי אף לעניין זה ניתן להבחין בין סוגים שונים של הסכמי פשרה, כאלו אליהם מגיעים הצדדים בשלב הדיון בבקשת האישור, מיד לאחר שהתקבלה ההחלטה לאשר הבקשה או לקראת סופו של ההליך. יוער, במאמר מוסגר, כי לגבי הליך המסתיים בהסכם פשרה, הרי לעיתים כולל ההסכם התייחסות אף לעניין הגמול ושכר הטרחה, היינו המלצה של הצדדים לבית המשפט לגבי גובה הגמול ושכר הטרחה (ראו סעיף 18(ז)(2) לחוק). מובן, כי המלצה זו אינה מחייבת את בית המשפט, הרשאי לפסוק שכר טרחה וגמול לפי שיקול דעתו (ראו, ויצנבליט, בעמ' 31-34. המחבר מציע, שם, כי מקום בו הגמול ושכר הטרחה המומלצים חורגים מגדר ה"סביר", מן הראוי כי בית המשפט לא יפסוק שכר טרחה וגמול לפי שיקול דעתו מכוח סעיפים 22(ב) ו-23 לחוק, אלא ישיב את בעלי הדין למשא ומתן על מנת שיקבעו מחדש את תוכן ההסכם).

9. נקודה נוספת נוגעת לקשר בין גובה הסכום שנפסק לטובת הקבוצה המיוצגת לבין גובה שכר הטרחה. לטעמנו, יש לקבוע כי שכר הטרחה ייפסק בשיעור מדורג, כאשר ככל שסכום הזכייה גדל, אחוז שכר הטרחה קטן. זאת, משני טעמים. ראשית, כפי שצוין לעיל, אין בהכרח קשר ישיר בין כמות העבודה שהושקעה על ידי עורך הדין לבין גובה פסק הדין או הפשרה. שנית, הליכים של תובענה ייצוגית מטבעם מאופיינים בכך שהסעד הנתבע בהם עשוי להיות בסכום משמעותי. דומה, כי קיימים די תמריצים להגשת תביעות בסכומים משמעותיים. כך למשל, העובדה כי התובע המייצג אינו משלם אגרה לפי סכום הפיצוי המוערך לקבוצה, גורמת לכך שמבחינת התובע אין עלות בנקיבת סכום גבוה כסעד המבוקש. מן הראוי לאזן את התמריץ להגשת תביעות בסכומים משמעותיים על ידי קביעה כי בסכומים גבוהים יופחת אחוז שכר הטרחה לו יהיה זכאי עורך הדין (יצוין, כי גם בארצות הברית קיימת נטייה לפסיקה של שכר טרחה מדורג באותו אופן. ראו, Theodore Eisenberg and Geoffrey P. ;Fitzpatrick, Miller, Attorney Fees in Class Action Settlements: An Empirical Study 1 J. EMPIRICAL LEGAL STUD. 27 (2004) 175-175; לגישה שונה במקצת ראו, קלמנט בעמ' 175-172). יצוין, כי במסגרת הליכי חקיקת חוק תובענות ייצוגיות התקיים דיון בשאלת שכר הטרחה בוועדת חוקה, חוק ומשפט של הכנסת. מפרוטוקול הדיון עולה, כי בשלב

מסוים, כללה הצעת החוק סעיף הקובע כי בתביעות עד מיליון ש"ח ייפסק שכר טרחה בשיעור של 30% ומעל מיליון ש"ח ייפסק שכר טרחה בסך 300,000 ש"ח ועוד 15% מתוך הסכום שמעל למיליון ש"ח (ראו, פרוטוקול מס' 12 מישיבת ועדת המשנה של ועדת חוקה, חוק ומשפט לעניין הצעת חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ג-2005, מיום 12.12.2005 ; <http://www.knesset.gov.il/protocols/data/rtf/huka/2005-12-12-01.rtf>); פרוטוקול מס' 13 מישיבת ועדת המשנה של ועדת חוקה, חוק ומשפט לעניין הצעת חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ג-2005, מיום 26.12.2005 ; <http://www.knesset.gov.il/protocols/data/rtf/huka/2005-12-26.rtf>). אומנם, בסופו של יום הצעה זו לא אומצה כחלק מהחוק, אך ניתן ללמוד ממנה על ההצדקה העומדת בבסיס השיטה המדורגת.

10. מעבר לכך, בדברי חקיקה נוספים, העוסקים בקביעת שכר טרחה לעורך דין או לבעלי תפקידים אחרים, ניתן לראות כי קיים מדרג הקושר בין גובה שכר הטרחה והשלב בו הסתיים ההליך או בין גובה שכר הטרחה והסכום שנגבה. כך, כללי לשכת עורכי הדין (תעריף מקסימאלי לשכר טרחה בטיפול בתביעות לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים), התשל"ז-1977, קובעים כי שכר הטרחה עבור טיפול בתביעה יהא 13%. ואולם, אם הסתיים ההליך בפשרה יעמוד שכר הטרחה על שיעור של 11%, ואילו במקרים בהם הסתיים ההליך ללא הגשת תביעה יעמוד שכר הטרחה על שיעור של 8%. כמו כן, תקנות 7 ו-8 לתקנות החברות (כללים בדבר מינוי כונסי נכסים ומפקחים ושכרם), התשמ"א-1981, קובעות כי שיעורי שכר הניהול ושכר המימוש שיוכל בעל תפקיד לקבל מתוך התקבולים שנתקבלו על ידו יפחתו ככל שסכום התקבולים עולה (כן ראו, צו נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה) (שיעורי שכר טרחת עורך דין מרביים), התשס"ט-2009; תקנות קרבנות השואה (הסדר הטיפול) (שיעור שכר טרחה מקסימלי לתביעות גביית פקדונות שוויץ), התשכ"ד-1964). לצד זאת יצוין, כי תקנה 8א לתקנות החברות, הדנה במקרה בו שכר הטרחה נקבע לפי שיעור החלוקה בפועל של הנשייה לכלל הנושים, קובעת כי ככל שאחוזי החלוקה גדלים כך גדל שכר הטרחה. זאת, נוכח העובדה כי בדרך כלל לצורך חלוקת שיעור גבוה מסך הנשייה תושקע על ידי בעל התפקיד עבודה מרובה יותר. כמו כן, ישנו אינטרס לתמרץ את בעל התפקיד לחלק שיעור גבוה ככל הניתן מכלל הנשייה.

11. סיכומם של דברים עד כה הוא, כי אנו סבורים שבתביעות ייצוגיות שעניינן בסעד כספי יש לאמץ את שיטת האחוזים כשיטה המקובלת לקביעת שכר הטרחה של עורך הדין המייצג. שיעור האחוזים שייפסק יושפע הן מנסיבותיו הספציפיות של ההליך, הן מהאופן בו הסתיים ההליך והן מגובה הסכום שנפסק. כמו כן, יחושב שיעור

שכר הטרחה מתוך הסכום שנגבה על ידי הקבוצה בפועל. כמו כן, מן הראוי לפסוק את שכר הטרחה בשיעור מדורג, במובן זה שכלל שסכום הזכייה גדל, אחוז שכר הטרחה קטן.

12. עתה נעבור לבחון את הנתונים הספציפיים להליך דנא. כבר בפתח הדברים ייאמר כי ההליך שלפנינו הינו הליך ייחודי לעניין שכר טרחתם של עורכי הדין. מדובר בתובענה שהחלה בשנת 1995. היינו, ההליכים בענייננו מתנהלים זה יותר מ-16 שנים. מדובר באחת התובענות הייצוגיות הראשונות בישראל ומבין היחידות שהגיעו להכרעת דין מלאה. אומנם, כפי שצוין, בסופו של יום הסתיים ההליך בפשרה. ואולם, בנסיבות העניין יש לראות את הפשרה אליה הגיעו הצדדים כאילו הייתה פסק דין שניתן בדרך הרגילה. זאת, שכן התובענה הייצוגית התבררה עד תום במספר ערכאות. בכל אחת מן הערכאות זכה התובע המייצג בדיון. העובדה כי ההליך הסתיים בסופו של יום בפשרה נבעה מרצון כן של הצדדים לסיים את ההליכים ולהגדיל עד כמה שניתן את הסכום שנגבה לטובת הקבוצה. פשרה מסוג זה היא פשרה אשר ראוי לעודד בעלי דין להגיע אליה, ועל כן יש ליתן לכך משקל בחישוב שכר הטרחה. נוסף על האמור, אין מחלוקת כי התובענה נוהלה בצורה ראויה על ידי עורכי הדין המייצגים והתובע המייצג. למעשה, התובענה אושרה כתובענה ייצוגית רק לאחר שבא-הכוח המייצג צורף אליה.

13. עוד יש ליתן את הדעת לשאלה האם היה צורך לנהל תביעה זו כתובענה ייצוגית. דומה, כי בענייננו לא יכולה להיות מחלוקת כי תביעה ייצוגית הינה הדרך הראויה, והיחידה למעשה, בה היו יכולים חברי הקבוצה לזכות בסעד בגין הנזקים שנגרמו להם כתוצאה ממעשי המרמה בחברה. כפי שצוין, נתון זה הינו בעל משקל לעניין פסיקת שכר הטרחה. זאת, שכן מדובר בתובענה ייצוגית מסוג התובענות שראוי לעודד את הגשתן. לעניין זה יוער גם, כי תביעות ייצוגיות בתחום ניירות ערך אינן רבות. זאת, בין היתר נוכח המומחיות הרבה הדרושה בניהולן והעלויות הגבוהות שלהן. פסיקת שכר טרחה גבוה יחסית בתביעות מסוג זה עשויה לעודד הגשתן של תביעות נוספות בתחום. לבסוף, במסגרת ניהול התביעה הייצוגית הצליחו התובע המייצג ובא-כוחו לגבות מהנתבעים סכומים בלתי מבוטלים, שיפורטו בהמשך. לפי הנתונים שהוצגו על ידי בא-הכוח המייצג, מתוך 1,000 חברי הקבוצה הגישו כ-810 חברים פנייה למימוש זכות התביעה שלהם. על פי הסכומים המצויים כיום בקופת הנאמנות, יוכל כל אחד מהחברים לזכות בפיצוי בשיעור העולה על 50% מהנזק שנגרם לו. מן האמור עולה, כי התובענה, כפי שנוהלה על ידי התובע המייצג ובא-כוחו, הביאה לתועלת משמעותית לחברי הקבוצה.

14. כפי שצוין, בא-הכוח המייצג ביקש לפסוק לו שכר טרחה לפי מספר השעות שהושקעו בניהול התיק ולחלופין לפי שיטת האחוזים. כאמור, מצאנו כי יש לפסוק את שכר הטרחה לפי שיטת האחוזים. הפרקליט ביקש, כי שיעור שכר הטרחה שייפסק לו יעמוד על 25% מתוך הסכומים שנגבו בפועל מן הנתבעים השונים. כן עתר הוא כי בית המשפט ישקול לפסוק גמול נוסף לתובע המייצג. לעניין זה יש לפרט מעט אודות הקביעות ביחס לשכר הטרחה ולגמול לתובע בהליכים הקודמים. בפסק הדין הראשון שניתן בבית המשפט המחוזי (כבוד השופטת ר' אליעזר) נקבע כי שכר הטרחה יהא בשיעור של 13% מהסכום שנגבה בהסכמי הפשרה ונפסק בפסק הדין. שכר הטרחה עמד, בערכי מועד פסק הדין (27.11.2002), על סך של 1,684,513 ש"ח. לתובע המייצג נפסק גמול של 400,000 ש"ח. סכומים אלו שולמו לתובע המייצג ולבא-כוחו. לטענת בא-הכוח המייצג, שכר הטרחה שנפסק ושולם לו בשנת 2002, בערכו נכון לחודש אפריל 2011, הינו 2,240,402 ש"ח. בפסק הדין השני שניתן בבית המשפט המחוזי (כבוד השופטת מ' אגמון-גונן) נקבע, כי שכר הטרחה, כולל הוצאות, יעמוד על סך של 1,300,000 ש"ח נכון למועד מתן פסק הדין, שניתן כאמור ביום 27.1.2010 (13% מהנזק המצרפי שנקבע על סך של כ-10 מיליון ש"ח). גם לתובע נפסק גמול של 400,000 ש"ח, נכון למועד פסק הדין. לטענת בא-כוח התובע, לפי פסק הדין השני, על התובע המייצג ועל בא-כוחו להחזיר חלק מהכספים שנפסקו להם (התובע המייצג, כ-200,000 ש"ח ובא-כוחו, כ-1,000,000 ש"ח). זאת, משום שהסכומים שנפסקו על ידי השופטת אגמון-גונן נקבעו נכון למועד מתן פסק דינה (27.1.2010). על כן, כאמור, מבקש הוא לבטל את הקביעות לעניין זה בפסק הדין השני ולהורות כי יפסק שכר טרחה בשיעור של 25% מסך הסכום שנגבה לטובת הקבוצה. לפי החישוב שהוצג בהודעת בא-הכוח המייצג, זכאי הוא לשכר טרחה בסך של 1,913,398 ש"ח וזאת בנוסף לכספים ששולמו לו בעבר.

15. מסעיף 27.1 להודעת בא-הכוח המייצג עולה, כי הסכום שנגבה על פי פסק הדין הראשון (כבוד השופטת ר' אליעזר), הוא 9,957,784 ש"ח, נכון למועד מתן פסק הדין. בהודעתו ציין הפרקליט, כי הכספים המופקדים בחשבונות הנאמנות צברו לאורך השנים תשואה של כ-33% נכון ליום הגשת ההודעה, בחודש אפריל 2011. מכאן, שהסכום שנגבה בפועל לפי פסק הדין הראשון, בהצמדתו לתשואה של 33%, הינו 13,243,854 ש"ח. לסכום זה יש להוסיף 3,371,347 ש"ח, הוא הסכום שנגבה בפועל בעקבות הסכמי הפשרה משנת 2011 שנערכו בין התובע הייצוגי לבין המשיב 2 (871,347 ש"ח), ובין התובע הייצוגי לבין הנאמן על הליכי פשיטת הרגל של עיזבון המשיב 1 (2,500,000 ש"ח). מכאן, שסכום הגבייה בפועל, לצורך פסיקת שכר טרחה, הינו 16,615,201 ש"ח בערכים של היום.

16. לאחר ששקלנו את נסיבותיו המיוחדות של המקרה שלפנינו, ובהתחשב בכל השיקולים עליהם עמדנו, ובהם אופן התנהלותם הראוי לשבח של באי כוח התובע המייצג, מורכבותו הייחודית של ההליך והזמן הרב מאוד בו הוא נוהל, הננו קובעים כי על כל סכום שנגבה בפועל עד ל-5 מיליון ש"ח, ייפסק לטובת בא-הכוח המייצג שכר טרחה בשיעור של 25%; על כל סכום שנגבה בפועל בין 5 מיליון ש"ח עד ל-10 מיליון ש"ח ייפסק שכר טרחה בשיעור של 20%; ועל כל סכום שנגבה בפועל מעל 10 מיליון ש"ח, ייפסק שכר טרחה בשיעור של 15%. נוכח העובדה שסכום הגבייה בפועל, לצורך חישוב שכר הטרחה, הוא 16,615,201 ש"ח, הרי משמעות הדברים היא כי בא-הכוח המייצג זכאי לשכר טרחה, בערכים דהיום, של 1,250,000 ש"ח (25% מהסכום שנגבה עד 5 מיליון ש"ח), בתוספת של 1,000,000 ש"ח (20% מהסכום שנגבה בפועל בין 5 מיליון ש"ח עד 10 מיליון ש"ח) ובתוספת של 992,280 ש"ח (15% מיתרת הסכומים שנגבו – 6,615,200 ש"ח). הסכום הכולל הינו, איפוא, 3,242,280 ש"ח. מסכום זה יש להפחית, כמובן, את הסכום שכבר שולם לבא-הכוח המייצג בשנת 2002 בעקבות פסק הדין הראשון. סכום זה, בערכים נכון למועד הגשת הודעת בא-הכוח המייצג (אפריל 2011), הוא 2,240,402 ש"ח (1,684,513 ש"ח, ששולמו בשנת 2002, כשהם מוצמדים לתשואה של 33%; ראו החישוב בעניין זה בסעיף 25 להודעת בא-הכוח המייצג). סיכומם של דברים הוא, כי בא-הכוח המייצג זכאי לפסיקת שכר טרחת עורך דין בסך 1,001,878 ש"ח בנוסף לסכומים ששולמו לו בעבר. נדגיש שוב, כי המקרה דנא הינו מקרה מיוחד מבחינות שונות ועל כן קשה יהיה להסיק ממנו לגבי מקרים אחרים של תובענות ייצוגיות ככל שמדובר בשיעור האחוזים ובמדרג שנקבע לגבי שכר הטרחה.

17. לאחר ששקלנו את נסיבותיו המיוחדות של המקרה איננו סבורים כי יש לפסוק גמול נוסף לתובע המייצג מעבר לזה ששולם לו בעבר.

18. אנו מורים איפוא כי מתוך חשבון הנאמנות יועבר לבא-הכוח המייצג שכר טרחת עורך דין בסך 1,001,878 ש"ח. הסכום הנקוב הוא בערכים נכון למועד מתן החלטה זו. לסכום לא יצורף מע"מ (תקנה 512(ג) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984). רשמנו לפנינו את הודעת בא-הכוח המייצג, מיום 14.3.2012, לפיה יתרת הכספים בחשבון הנאמנות תחולק לחברי הקבוצה המיוצגת (סעיף 6 להודעה).

הנשיאה (בדימ') ד' ביניש:

אני מסכימה.

ה נ ש י א ה (בדימ')

השופטת ע' ארבל:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

הוחלט כאמור בהחלטתו של כב' הנשיא א' גרוניס.

ניתן היום, ב' בסיון התשע"ב (23.5.2012).

ש ו פ ט ת

ה נ ש י א

ה נ ש י א ה (בדימ')